

Barne- og familiedepartementet
Postboks 8036 Dep
0030 OSLO

Fellesorganisasjonen (FO)
Mariboegs gate 13
0183 Oslo

Postadresse:
Pb. 4693 Sofienberg
0506 Oslo

Telefon:
+47 919 19 916

E-post:
kontor@fo.no

Deres referanse
Vår referanse 19/00009-173
Vår dato 27.03.2020

Bankgiro: 9001.06.35674

Bankgiro kontingent:
9001.08.71394

Org.nr:
870 953 852 MVA

FOs innspill på høring om NOU 2019:20 En styrket familietjeneste

Fellesorganisasjonen (FO) er fagforeningen og profesjonsforbundet for over 30.000 barnevernspedagoger, sosionomer, vernepleiere og velferdsvitere.

fo.no

FO organiserer over 85% av de ansatte barnevernspedagogene og sosionomene i familievernnet. Vi har en egen faggruppe for medlemmer i familievernnet sammensatt med representanter fra både det offentlige og kirkelige familievernnet. Vårt hørings svar bygger på innspill fra denne gruppen.

FO mener forslagene utvalget har kommet med er viktige prinsipper i videreutviklingen av familievernnet. FO har tro på at dersom forslagene fra utvalget følges vil det styrke familievernnet slik at flere familier kan få den hjelpen de trenger. Vi støtter forslaget om å endre navn til familietjenesten.

Kjerneoppgaver og større fokus på parterapi

FO mener at familievernnet bør rette seg mot befolkningen generelt, og vi er opptatt av at begrepet familie ikke må snevres inn. Vi er bekymret for at forslaget om å prioritere familier med barn under 18 år som kjerneoppgave kan føre til dette. Våre tillitsvalgte og medlemmers erfaringer er at ringvirkninger i familiesystemet er noe som går igjen i mange saker. Det vil si at familier med barn under 18 år påvirkes av hvordan de andre relasjonene i familien fungerer eller hvordan andre i familien har det, for eksempel besteforeldre eller tanter og onkler med ingen eller voksne barn. I et forebyggingsperspektiv er vi derfor skeptiske til dette forslaget fordi vi ved kapasitetsutfordringer vil få et familievern forbeholdt barnefamilier og ikke hele befolkningen.

Familievernnet må beholdes som et tilbud til alle familier og par, i tråd med samhandlingsreformens forebyggings- og folkehelseperspektiv. Det at familievernnet er et lavterskeltilbud, hvor man selv kan ta kontakt ved behov, gjør familievernnet til et svært viktig velferdstilbud for hele befolkningen. Ved å komme inn tidlig kan de løse mange saker før de blir så alvorlige at andre deler av hjelpeapparatet er rette hjelpeinstans.

Tidlig intervensjon gjør det enklere å hjelpe, og dette er godt sosialfaglig arbeid. FO advarer derfor mot en utvikling fra å være en bred forebyggende lavterskeltjeneste til en tjeneste som i økende grad får ansvar for spesialiserte oppgaver for utvalgte og

identifiserte segmenter av befolkningen. Tradisjonelt har familievernnet vært en tjeneste som har bistått par og familier med ulike relasjonelle problemstillinger med et forebyggende ressursperspektiv. Den faglige utviklingen har sprunget ut fra lokale behov, og i hovedsak vært drevet fram av tjenesten selv, og de ansatte har hatt et eierskap til endringer. En rekke brukerundersøkelser av tjenesten gir et bilde av en tjeneste med høy kompetanse som innbyr til tillit og tilfredshet hos brukerne. Utover forbeholdet når det gjelder prioritering av familier med barn under 18 år støtter vi utvalgets anbefalinger når det gjelder kjerneoppgaver.

FO vil rose utvalgets anbefaling om styrket satsning på parterapi. Vi er glad for at utvalget slår fast at parterapi er en kjernevirksomhet for familievernnet. Parterapi er viktig fordi de fleste barn vokser opp i en familie bestående av to voksne, som regel sammen med begge foreldre, eller med foreldre og bonusforeldre. Det å ha et godt fungerende samspill mellom de voksne i familien er svært viktig både for voksne og barn. Vi mener derfor det er avgjørende at parterapi fortsatt er en kjerneoppgave for familievernnet, og at dette gjenspeiles i føringene til tjenesten, og som faglig satsningsområde. Dessuten at det er spesielt viktig at det er kapasitet til kliniske parsamtaler, både første konsultasjon og oppfølgingsamtaler, slik at kvaliteten på parterapiarbeidet er god nok og at parterapi ivaretas som faglig satsningsområde.

Mekling og foreldresamtale

I dag er det obligatorisk for foreldre å møte til en meklingstime. FO har lenge stilt spørsmål ved om dette er godt nok, også med tanke på belastningen barna får dersom foreldrene velger å avslutte meklingen etter en time og ta konflikten videre i rettssystemet. Tidligere lov ga åpning for å bruke inntil tre timer med obligatorisk mekling. Muligheten til å pålegge flere meklingstimer er et bedre utgangspunkt for å få til reell og god mekling. FO støtter derfor utvalgets forslag om å endre regelverket for å kunne pålegge seks timers mekling. Vi støtter også utvalgets forslag om å begrense bruk av eksterne meklere til de tilfeller hvor det er nødvendig på grunn av geografisk tilgjengelighet. Videre at barn har rett til å møte mekler/terapeut uavhengig av foreldrenes samtykke.

FO har forståelse for utvalgets argumenter for å bytte ut begrepet mekling. Vi er imidlertid ikke sikre på at foreldresamtale er et godt navn på denne samtalen. Det signaliserer i stor grad at dette kun er for foreldrene. Det tror vi ikke er hensiktsmessig med tanke på barns rett til medvirkning og målet om økt deltakelse fra barn i familievernnet. I dag involveres stadig flere barn i den første meklingssamtalen og dette har svært positive virkninger. Dersom det er et sterkt ønske om å bytte navn anbefaler vi heller å kalle det en familiesamtale.

Utvalget uttaler på side 120 at de legger til grunn at innholdet i foreldresamtalen ikke vil skille seg særlig fra første time i dagens meklingsordning. Slik den første samtalen er skissert kan det imidlertid se ut som om den obligatoriske timen reduseres til formidling av informasjon. Dette mener vi vil være en endring av innhold sammenlignet med dagens første meklingstime. Den første meklingstimens fokus på barnets bosted, samvær og foreldresamarbeid fungerer som forebygging. Uavhengig av valg av navn på samtalen mener vi det er gode faglige og samfunnsøkonomiske argumenter for å opprettholde dagens innhold i første samtale.

Tilgjengelig familievern

FO er enig med utvalget som er opptatt av at familievernnet skal være et tilbud for «vanlige» folk med «vanlige problemer». Det må fortsatt være en selvstendig tjeneste, og tilbudet må fortsatt være gratis og frivillig. Familievernnet må fortsatt være en spesialtjeneste uten krav om diagnostisering eller henvisning, dessuten gi tjenester som er lavterskel og universelle. Vi er også veldig fornøyd med at de foreslår at det

opprettelse flere familievernkontorer og å utvide utekontortilbud for å gjøre tjenesten mer geografisk tilgjengelig, samt utvidede åpningstider der det er etterspørsel etter det. Det er også viktig at utvalget understreker at det må være kapasitet til å tilby rask hjelp. I tillegg har vi tro på bruk av digitale tjenester som et supplement og opprettelse av en nasjonal rådstelefon vil kunne bidra til å styrke tilgjengeligheten.

Lokal leder og kontorfaglig bemanning er nødvendig

FO støtter utvalgets forslag når det gjelder organisering, styring og finansiering. Vi vil særlig kommentere behov for lokal leder og kontorfaglig bemanning. Nedskjæringene av antall kontorfaglige og ledere opplever våre tillitsvalgte og medlemmer at fører til et mindre tilgjengelig familievern for brukere og samarbeidspartnere. Innad har hverdagen blitt mer kaotisk, med mer stress, og dette sliter på de ansatte, og gir dårligere tjenester.

Vi får tilbakemelding om utfordringer når ledere har ansvar for flere kontorer, med til dels lange reiseavstander. Bufetat har stilt seg negative til å ansette avdelingsledere, som man har ellers i etaten. FO mener at dagens organisering innebærer for lite lederstøtte, og at det må sikres at det også i familievernet blir avdelingsledere. Eksempelvis består familieverntjenesten i Bergen og omland av over 30 ansatte. Tjenesten har hovedkontor i Bergen sentrum, men også kontor på Stord (som er omtrent to timers reise sørover) og på Odda (som ligger nærmere 3 timer en annen vei). Det innebærer at leder er til stede mindre enn hver 14. dag på disse to kontorene.

Det kommer også tilbakemeldinger om at det er problematisk at det er skåret ned på antall kontorfaglige ansatte. De utgjør en viktig ressurs ved kontorene og er de som betjener ekspedisjonen og som klientene først møter når de ringer kontorene. I familievernet jobber vi med mange komplekse saker, med høyt konfliktnivå, vold, barn, og ofte med mange klienter til stede på samme tid. Komplekse saker innebærer ofte at flere terapeuter samarbeider i saken, og mye koordinering med omberamminger og beskjeder fra ulike personer i familien. Her bistår de kontorfaglige. Med reduserte kontorfaglige ressurser må terapeutene og ledere skjøtte kontorfaglige oppgaver, som det å betjene sentralbord og sende ut innkallinger. Dette erfarer vi går utover den terapeutiske kapasiteten ved familievernkontorene.

Viktig med tverrfaglig kompetanse og å evaluere spisskompetansmiljøene

FO mener familievernet må være tverrfaglige og minst 50 % av terapeutene skal ha sosialfaglig utdanning og alle terapeuter må ha videreutdanning i familierapi, eller tilsvarende. Tverrfaglighet er avgjørende for kvaliteten i familieverntjenesten, der sosionomer, psykologer, barnevernspedagoger, prester og psykiatere på lik linje er terapeuter og meklere, og har samme kjerneoppgaver og funksjon, uavhengig av grunnutdanning. Det kan også være en utfordring med faglig ledelse når det ikke stilles krav til at leder har terapeutkompetanse. Det bør derfor stilles som krav at ledere på familiekontor har terapeutkompetanse og faglig kompetanse innenfor familievernets oppgaver.

FO støtter utvalgets forslag når det gjelder kompetanseutvikling i tjenesten. Vi er også fornøyd med at utvalget anbefaler at modellen med spisskompetansmiljøer og ressurskontorer evalueres. Det må ses nærmere på om implementeringen av de ulike kompetanseområdene er god nok. Tidligere har familievernet hatt midler til og en tradisjon for bruk av veiledning, årlige landskonferanser, internasjonale konferanser og god kontakt med familierapifeltet i andre land. Det har vært viktig for kompetanseutviklingen hos den enkelte mekler/terapeut og et viktig bidrag til den høye kompetansen i tjenesten. Dette har vært nedprioritert etter etablering av spisskompetansmiljøene. Det mener vi er svært bekymringsfullt for utviklingen av familievernet. Vi er derfor svært tilfreds med at utvalget er tydelig på at det må sikres

ressurser til både individuell og kollektiv fag- og kompetanseutvikling, og at det bør legges til rette for mer lokal styring og tilpasning av kompetansearbeidet i tjenestene. Vi støtter utvalgets forslag om en bred gjennomgang med en ekstern evaluering av spisskompetansemiljømodellen. Dessuten at dette også innebærer en helhetlig drøfting av kompetansemodellen for familievernnet basert på bred medvirkning fra tjenesten.

Styrket samarbeid, forebygging og utadrettet virksomhet

FO støtter utvalgets anbefalinger når det gjelder samarbeid med andre tjenester. Vi mener at med dagens *bør-formulering* i lovverket står vi i fare for at familievernets kompetanse mangler i det forebyggende arbeidet som drives i Norge. Det er familievernnet som har bredest kunnskap om par og familier, de møter svært mange og bør fortsatt ha en forebyggende og utadretta rolle. FO er derfor enig med utvalget om at loven må endres slik at forebyggende og utadrettet arbeid blir en «skal-oppgave». I tillegg må man sørge for at familievernnet gis rom til alle sine arbeidsoppgaver og at måltall på konsultasjoner ikke overstyrer annen viktig virksomhet i familievernnet.

De senere årene har arbeidet i familievernnet blitt mer sentralt styrt. Det har vært krav om og et sterkt fokus på å øke antall konsultasjoner. Samtidig er det gitt tydelige politiske føringer om at forebygging og utadrettet virksomhet er en viktig del av det arbeidet familievernnet skal gjøre. I tillegg har familievernnet fått flere oppgaver, men verken forebygging, utadrettet virksomhet eller de nye oppgavene «telles med» i det arbeidet som gjøres. Det er kun antall klientkonsultasjoner som måles, og med høye måltallskrav fører det til at utadrettet virksomhet og forebygging blir lavere prioritert. Tidligere har det for eksempel vært satset bredt på gode tiltak som «Godt samlivskurs» for nybakte foreldre, grupper for barn etter samlivsbrudd, grupper for foreldre som har gått fra hverandre («Fortsatt foreldre») mm. Imidlertid ser vi at slike tilbud mange steder blir nedprioritert. Slike nedprioriteringer mener vi skjer med bakgrunn i at det er gitt føringer om at dette er oppgaver som ikke skal telles. Når dette ikke gjøres likt i hele landet vil det også være i strid med et likeverdig tilbud.

Styrket barnefokuset er viktig

FO anbefaler at utvalgets forslag når det gjelder barn følges opp og vi har tro på at forslagene fra utvalget vil gjøre familievernnet enda bedre i stand til å ivareta både foreldre og barn. Vi mener at alle familievernkontor må ha barnefaglig spesialkompetanse fordi sentrale oppgaver for familievernnet er mekling og terapeutisk samtaler hvor det å snakke med barn er svært viktig.

FO er opptatt av hvordan barnas situasjon kan ivaretas bedre, og at barna i enda større grad enn i dag må få mulighet til å bli snakket med i forbindelse med meklinger, både i bruddmekling og i andre meklinger. Høring av barn bør ikke bare handle om ønsker når det gjelder foreldreansvar, bosted og samvær. Det må også handle om at barna får anledning til å formidle hvordan de har det, og hva som er viktig for dem, hva foreldrene bør tenke på når situasjonen er som den er. FO anbefaler også at det blir en fast ordning med evalueringssamtaler der barna får komme til samtale når det har gått noe tid etter brudd, og etter at de har gjort seg erfaring med å bo i to hjem.

Når det gjelder meklingene der foreldre ønsker å reise sak for retten og må møte til mekling i inntil seks timer bør det vurderes å endre prinsippet om å ikke skrive journal. Det handler om at det er lite ivaretagende for barna at de må begynne på nytt hver gang. Det å føre journal gjør at barn slipper å fortelle sin historie på nytt mange ganger. Dessuten viser erfaring fra våre medlemmer at man som regel kommer lengre ved å bygge videre på det som er gjort tidligere, enn ved å starte på nytt. I journal bør det dokumenteres samtaler og prosess, dessuten eventuelle avtaler/forsøk som er gjort underveis. Vi mener dette er viktig for at mekler skal kunne følge opp saken enten ved

å være vitne, eller for å gi informasjon til retten. Det er vanskelig å få dette til uten at det føres journal.

Fortsatt offentlig og ideelt familievern

FO mener det er svært gledelig at utvalget konkluderer med at det ikke skal åpnes for andre aktører i familievernet, men at avtalene med dagens ideelle aktører skal videreføres. Det slås fast i utredningen at det i familievernet er bestående kontraktsforhold som går langt tilbake i tid og som kan videreføres uten at det bryter med EØS-regelverket eller anskaffelsesreglene. Både undersøkelser, rapporter, tjenesten selv, både ideelle og offentlige kontorer, er tydelige på at dagens modell gjør at familievernet er én helhetlig tjeneste. Uavhengig om du går til et offentlig eller kirkelig familievernkontor får man en tjeneste med samme tilbud og samme faglige grunnlag. Dette var også helt i tråd med FOs anbefaling til utvalget.

Med vennlig hilsen

Sign.

Mimmi Kvisvik
Forbundsleder

Sign.

Tonje Wejden
Rådgiver